

eeuwsche tijdvak treft het allereerst zeker gemis aan oorspronkelijkheid in onze epische letteren. Ten behoeve van den Vlaamschen, Brabantschen, Hollandschen adel vertaalt men den geheelen voorraad van Fransche *chansons de geste*, ten bate der burgers worden Latijnsche chronijken en Latijnsche *specula* vertolkt of gecompileerd. In het volksgezag openbaart Vlaanderen een allergelukkigsten aanleg, waardoor fijne erotische en naïef-religieuze motieven verwonderlijk fraai worden uitgedrukt. Maar nog meer vermaakt zich het volk met alles, waaruit luim, comische zin en satire spreekt. Onze Middelnederlandsche Reinaert staat aesthetisch hoog boven de Latijnsche, Duitsche en Fransche redactiën. Onze goede boerden steken de Fransche *fabliaux* naar de kroon; onze kluchten en zotternijen zijn zuiver oorspronkelijk, en bewijzen den echt Nederlandschen zin voor het comische.

Het behoeft geen betoog, dat deze nationale trek verwant is aan den geheelen aanleg van ons volk voor het practisch nuttige en degelijke. In Nederland heeft men altijd het meest hart getoond voor leerdichten en kluchten. De geheele eeuw der Rederijkers levert voortdurend didactische zinnespelen en vroolijke esbattermenten. In Holland slaat vader Roemer Visscher geheel denzelfden toon aan, terwijl in Amsterdam de klucht en het blijspel door Hooft, Bredero, Starter, Coster en een heirleger van navolgers eene schitterende periode van bloei beleven. Terstond doet zich onder de Hollandsche schilders eene geheel gelijke richting gelden bij meesters als Frans Hals, Jan Steen en Adriaen de Brouwer. Onze nationale comische geest leeft in beide — in de Hollandsche letteren en in de Hollandsche schilderkunst der XVII^{de} eeuw.

Hetzelfde verschijnsel wordt blijvend, wordt het meest karakteristieke ook in de XVIII^{de} en XIX^{de} eeuwen. Asselyn, Bernagie, Langendijk, Van Effen zetten de oude traditiën voort, evenzoo Troost. Een toeval heeft gewild, dat David Bles zijne fraaiste scheppingen allen plaatst in de laatste lustra der XVIII^{de} eeuw. Het heeft al den schijn, of hij zich de opgaaf had gesteld het vernuft en de opgeruimdheid van Betje Wolff te evenaren. Doch dit is inderdaad schijn, omdat hier meer gelijkheid van kostuum dan van karakter bestaat. Bles blijft een zoon der XIX^{de} eeuw, daar hij altijd meer naar de guitige schalkheid van Van Lennep, naar de prettige luim van de *Camera*, naar den weemoedigen humor van De Génestet overhelt, dan naar het „keurlijk” vernuft der schrijfster van *Sara Burgerhart*, naar de dwaze fratsen van Fokke Simons, of naar de smakelooze aardigheden van Bruno Daalberg. Bles kent het leven der XVIII^{de} eeuw in al de kleine bijzonderheden van kleeding, ameublement, huiselijk en openbaar leven — hij verfijnt evenwel sommige uitingen van het leven des geestes, en komt daardoor dichter bij zijn eigen tijd. Troost staat tot Langendijk als Bles tot Hildebrand.

Deze letterkundige richting brengt hare eigenaardige voordeelen mee. De schilderijen van Bles onderscheidden zich niet alleen door hare kunstwaarde, blijkend uit technische vaardigheid en harmonieusen toon, zij muntten bovendien uit door de waarde der gedachte. Een schilder als Bles, die het volle